

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Scipio Claromontius De Ratione Status

Chiaramonti, Scipione

[S.l.], 1679

Dissolvuntur argumenta cap. octavo prolata, quod forma status,
ejusdemq[ue] stabilitas, legu[m] finis sit. XI.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10064

Venio jam ad alteram assertionem de republica non optima, & prava. In rebus, quæ ab optima deflectunt, & magis adhuc in pravis, ipsarum forma non esse debet legum finis. Dixi quod non esse debet, non autem quod non sit. Nam in pravis rebus, finis re ipsa existens, est earum conservatio, & stabilitas. Illud verissimè Plato dicit 4. de legib. Ath. *Sic accipe. Leges, ut ajunt, ponit semper in civitate, quod dominatur. Nonne? Clin. Illicq. Athe. Numquid existimas, inquiunt, vel populum superantem, vel aliam quampiã rem, vel Tyrannum, ad aliud potius sponte leges laturum, quam ad utilitatẽ suam, b. e. sui principatus stabilitatem? Clin. Non ad aliud. Iam probo conclusionem, quod non debeat esse finis. Etenim si forma optimæ reip. non debet esse finis, id est, ultimus, sed inserviens communi salutis, multo minus erit finis forma reip. non optimæ, licet bonæ, minusq; adhuc forma reip. pravae finis legum esse poterit. Idem confirmo auctoritate Platonis, qui inquit, loco paulo ante citato, de legibus, gratia stabilitatis formæ reip. pravae conditis: *qui autem aliquarum gratia partium* (i. e. ad stabiliendam rem, in qua populus dominatur, vel illam, ubi divites) *leges condunt, eos non cives sed seditiosos putamus, & jura sua sic ab eis frustra vocari censemus.* Itaq; eas non pro legibus Plato reputat, quæ ad formam & stabilitatem reipublicæ pravae diriguntur, tanquam ad finem. Adverto propterea, quod in rebus, etiam pravis forma reip. meritò toleranda est, & conservanda, nisi quousq; licuerit absq; seditione, & turbis impetrare à publica potestate correctionẽ: quo fini Syracusas tendebat Plato, à Dione excitatus ad Dionysio persuadendum, ut relicta tyrannica forma vellet reducere regimen & principatum suum ad formam Laeoniam. Ceterum de conservacione formæ reip. pravae, & quomodo, & quousq; servanda sit, legendum erit cap. vigesimum inferius, ubi de ea re disseram. Superest ut dissolvamus argumenta cap. 8. adducta, adversus assertionem præsentem.*

Dissolvuntur argumenta cap. octavo prolata, quod forma status, ejusdemq; stabilitas, legum finis sit.

C A P. XI.

Ad primum igitur argumentum respondetur, non consequentiam validam

D 3

dam

dam esse, Princeps & Principatus inviolatè conservari debent à subditis, E. finis principis & principatus sui ipsius conservatio est. Nam domi patrem super omnia revereri debet filius, eumq; violare impietas est insignis, & severe punitur a legibus & Deo, nihilominus pater rem familiarem administrat in commodum filiorum, & non in sui ipsius, veluti finis præcipui domus. Iam tum dixi, & inferius ostendam, esse conservandam status formam, nec violandam principis personam, aut rectorum reipublicæ, etiamsi pravi sint, & id ob communem regulam, veluti de hinc uberius exponam. Interea auream D. Thom. doctrinam appono, estq; esse autem hoc multitudini periculosum, & ejus rectoribus, si privata præsumptione aliqui attentarent Præsentium necem, etiam Tyrannorum: quia secundum sententiam Salomonis, dissipat impios Rex sapiens: majus igitur ex hujus præsumptione immineret periculum multitudini de amissione regis, quam remedium de subtractione Tyranni. (lib. 1. cap. 6.)

Quantum deinde ad hoc, quod delicta in Principem puniuntur severius, quam peccata in privatos, sciendum est, quod peccata in privatos, punita à legibus ordinaria pœna, injuriæ sunt illatæ huic vel illi civi seorsim, nequaquam omnibus simul, etiamsi sensu distributivo, & partitivum; ejus generis esset, si quis pestem populo inferret, fontem veneno inficeret, de quo hauriret universus populus, aut dirueret aggerem vallumq; propter quam ruinam universum territorium cum ipsa civitate submergi posset. Sanè paria forent delicta, nec levius punienda illis adversus majestatem commissis: imò ex mente optimorum & celebrium Principum, commune damnum illo Principis plus deestandum esset. Ita Codrus Rex gloriosus sensit: qui mori anabat, ne populus Atheniensis, cujus Rex erat, à Thracib. vinceretur. Bini Decij, non reges, sed Consules devoverunt se pro populi Romani & legionum victoria. Sed quid? Ottho. Imperator delictis deditus, attamen ut impediret militum suorum stragem, & subditorum damna, se ipsum interemit: *An ego tantum Romanae pubis, tot egregios exercitus, sterni rursus, & reipublicæ eripi patiar? Eat hic mecum animus, tanquam perituri pro me fueritis: sed este superstes.* Ita ille.

Quod ad secundum argumentum, quod leges accommodandæ sint ad rempubl. ejusq; formam, ideòq; resp. & forma illius finis sit legum, neq; hæc bona est consequentia. Etenim postquam legis lator sibi pro fine felicitatem civium præfixit, quam introducere debet generatim, in sensu distributivo,

butivo, sequitur hanc sollicitudinē alia de eligenda formā reipublicæ, natura & moribus populi conveniente: quā peracta electione, incipiet tum demū leges ordine explicare, ita ut simul cum fine salutis communis distributionē magistratum exæquet, & munus cuiuscunq; ut propositam communem salutem procuret. Ita ut quidem verum sit, quod leges se accommodent ad rempublicam, nam anteit electio formæ reip. antequam leges explicentur: sed electio formæ reipubl. præcessit, quod finis propositus sit salutis publicæ, eligendo illam formam, quæ indicatur magis conveniens ad communem utilitatem, & felicitatem populi. Et quod de fine deliberatio electionem formæ reip. præcedat, ex solo examine originis reip. apparet. Nam ut persistamus in exemplo reip. Venetæ, quæro, illam primam reip. formam, quam elegerunt, quam ob causam elegerint? Certè aliam proferre non possumus, quam quod illam arbitrati sunt commodiorem ad bonum regimen, & ad effectus in institutione reip. ab ipsis quæsitos, qui erant ut facultates essent & personæ tutæ, & vitam tandem optimam consequerentur. Quicquid autem de legibus dixi in ipsa constitutione sancitis, & origine naturali, idem dictum velim de illis, quæ progressu temporis conditæ sunt, cum jam resp. formata est, imo diu jam stetit. Etenim vel respiciunt proximè commodum privatorum: ut leges de contractibus & ultimis voluntatibus, & similes, & istæ sine dubio pertinent ad commodum ipsorum subditorum: aut proximè respiciunt utile publicum, hoc est Rectorem, vel formationem reip. ita pro fine ultimo ipsius reip. finem agnoscunt, quem jam tum ostendimus, commune esse bonum distributum privatorum, eorumq; felicitatem. Ad tertium argumentum respondeo, quod non valet consequentia, quæ hæc est: virtus civium refertur ad remp. igitur ejusdem finis ultimus est conservatio reip. Nam ita inferendum esset, igitur finis suus ultimus & supremus est finis ipsius reip. quod est bonum commune, & communis felicitas, ut jam probavimus & argumentis, & auctoritatibus tam Philosophorum Aristot. Platonis, aliorumq; quàm hominum politicorum & resp. administrantium. Colligitur nihilominus ex iis quæ dicta sunt, quod finis civitatis civiumq; possit dici, quod sit forma reip. ejusdemq; conservatio, intellecto fine proximo, & eum finem proximum significavit Aristot. hisce verbis: *Eodem igitur pacto, & civium, et si dissimiles sunt, salus communio- nis officium est. Resp. enim communio est. Quare necessum est, virtutem civis ad remp. referri: at de ultimo fine conclusio falsa foret.* Quod